

Úřady práce zkontrolovaly za půl roku 4 768 firem

Tisková zpráva

Dodržování pracovněprávních předpisů patří mezi základní povinnosti zaměstnavatelů. Ne vždy se tím však řídí. Kontrola dodržování předpisů ze strany podniků je nezbytnou součástí činnosti úřadů práce (ÚP). **Zaměření kontrolní činnosti ÚP vymezuje** v ust. § 26 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Dodržování pracovněprávních předpisů kontrolují úřady práce pravidelně, a to na základě plánu kontrolní činnosti a na základě podnětů občanů. Podle současné právní úpravy může úřad práce uložit pokutu za porušení pracovněprávních předpisů až do výše 250 tisíc Kč. Pokud se jedná o přestupky opakované, pak se může pokuta vyšplhat až na 1 mil. Kč.

Za první pololetí roku 2004 prověřily úřady práce celkem 4 768 firem. Z výsledků kontrol vyplynulo, že zaměstnavatelé nejčastěji porušují zákon o zaměstnanosti, zákoník práce a zákon o mzdě.

Jména zaměstnavatelů není možné v souvislosti s povinností mlčenlivosti vyplývající ze zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, zveřejnit.

kontroly za 1. pololetí 2004 celkem	4768
počet kontrol, při nich nebyly zjištěny nedostatky	1893
počet kontrolovaných osob, kterým byla uložena pokuta	885
celková částka uložených pokut v Kč	15 214 900

1. Zákon o zaměstnanosti

Pořadí počtu porušení je stejné jako v roce 2003. Četnost porušení jednotlivých paragrafů a jejich odstavců je v relaci se srovnatelným obdobím loňského roku. Zaměstnavatelé nejčastěji nerespektovali:

§ 2 - 395 porušení: Podle tohoto ustanovení mohou zaměstnání na území České republiky vykonávat cizinci jen tehdy, jestliže jim bylo uděleno povolení k zaměstnání a povolení k pobytu. Při prokázaném porušení tohoto ustanovení úřad práce vždy uloží zaměstnavateli pokutu.

§ 19 – 250 porušení: Zaměstnavatel může na volné pracovní místo přijmout cizince pouze tehdy, jestliže na dané pracovní místo nemůže přijmout některého z občanů ČR, zejména z řad uchazečů o zaměstnání. Přijetí cizince do zaměstnání je podle cit. ustanovení možné jen tehdy, jestliže zaměstnavatel získá od úřadu práce povolení k získávání zaměstnance) ze zahraničí. Toto povolení tedy časově předchází povolení k zaměstnání, které je vydáváno cizinci podle § 2 (Od 1. 5. 2004 neplatí pro občany EU).

§ 24 – 227 porušení: Spočívá jednak v neplnění povinnosti zaměstnávat občany se změněnou pracovní schopností ve výši povinného podílu podle odst. 2, jednak v neplnění oznamovací povinnosti podle odst. 8. Opatření se týká zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více než 25 zaměstnanců, povinný podíl zaměstnanců se ZPS činí 4%.

§ 1 – 159 porušení: Ustanovení upravuje právo občana na zaměstnání, přičemž obsahuje zákaz jednání dvojího druhu.

Odst. 1 zakazuje diskriminaci při uplatňování práva na zaměstnání zejména z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, členství nebo činnosti v politických stranách nebo hnutích, odborových organizacích, národnosti, etnického nebo sociálního původu, zdravotní stavu a věku.

Odst. 2 zakazuje činit takové nabídky zaměstnání, které jsou v rozporu s ustanovením odst.1, tedy diskriminační.

Odst. 6 ukládá zaměstnavateli povinnost zaměstnávat při plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu činnosti zaměstnance v pracovněprávních vztazích podle zákoníku práce.

§ 5 – 22 porušení: Spočívá v provádění zprostředkování zaměstnání bez povolení MPSV.

2. Zákoník práce

Pořadí počtu porušení za sledované období je obdobné jako v roce 2003. Celkový počet zjištěných porušení zákoníku práce je oproti srovnatelnému období roku 2003 vyšší o přibližně 16%.

Zaměstnavatelé nejčastěji obcházeli:

§ 32 – 1 502 porušení: Ustanovení ukládá zaměstnavateli povinnost uzavřít pracovní smlouvu písemně (mimo pracovních poměrů kratších než 1 měsíc) a 1 výtisk pracovní smlouvy vydat zaměstnanci. Porušení je nejčastěji shledáno v tom, že pracovní smlouva nebyla uzavřena písemně, jestliže neobsahuje údaje o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního poměru a dále nedodržení povinnosti ze strany zaměstnavatele písemně informovat zaměstnance o právech a povinnostech nejpozději do 1 měsíce po vzniku pracovního poměru.

§ 8 – 1 356 porušení: Ustanovení ukládá zaměstnavatelům povinnost pečovat o vytváření a rozvíjení pracovněprávních vztahů v souladu se zákoníkem práce, s ostatními právními předpisy a s pravidly slušnosti a občanského soužití. Zaměstnavatelé nepostupovali podle některého z ustanovení zákoníku práce, ve kterém není vyslovena přímá povinnost (např. nedodrží § 42 ZP – není zřejmé, kterým z možných způsobů byl ukončen pracovní poměr apod.).

§ 60 - 645 porušení: Zaměstnavatel nevydal zaměstnanci na jeho žádost posudek o pracovní činnosti buď vůbec nebo do 15 dnů od jeho žádosti (je-li naplněna podmínka, že posudek není povinen vydat dříve než v době dvou měsíců před skončením pracovního poměru). Dalším porušením je, jestliže zaměstnavatel nevydá zaměstnanci potvrzení o zaměstnání nebo potvrzení sice vydá, ale neuvede v něm skutečnosti uvedené prováděcím předpisem k zákoníku práce.

§ 94 – 422 porušení: Zaměstnavatelé nevedou evidenci pracovní doby, práce přesčas, pracovní pohotovosti a noční práce u jednotlivých zaměstnanců.

§ 110b – 393 porušení: Zaměstnavatel buď neumožní zaměstnanci vyčerpat dovolenou ani do konce příštího kalendářního roku nebo poskytuje náhradu mzdy zaměstnanci za nevyčerpanou dovolenou i v jiných případech, než které připouští toto ustanovení (jestliže dovolenou nemohl zaměstnanec vyčerpat ani do konce příštího kalendářního roku z důvodů neurčení doby čerpání dovolené nebo určení nesprávné délky dovolené nebo pro překážky v práci na straně zaměstnance nebo pro skončení pracovního poměru).

§ 43 – 341 porušení: Dohoda o rozvázání pracovního poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem není uzavřena písemně. Vyžaduje-li to zaměstnanec, musí být uvedeny důvody rozvázání pracovního poměru.

§ 29 – 268 porušení: Zaměstnavatelé neuvedli v pracovní smlouvě podstatné náležitosti, tj. druh práce, na kterou je zaměstnanec přijímán, místo výkonu práce a den nástupu do práce.

§ 35 – 261 porušení: Zaměstnavatelé porušují některou z následujících povinností:

- přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy,
- platit za vykonanou práci mzdu,
- dodržovat ostatní pracovní podmínky stanovené právními předpisy nebo kolektivní nebo pracovní smlouvou.

§ 232 – 243 porušení: Zaměstnavatelé nedodrželi povinnost zajišťovat plnění svých úkolů především zaměstnanci v pracovním poměru. Jen výjimečně je možné k plnění těchto úkolů nebo k zabezpečení potřeb uzavírat s fyzickými osobami také dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.

§ 7 – 221 porušení: Zaměstnavatel jakýmkoliv způsobem postihuje nebo znevýhodňuje zaměstnance, který se zákonným způsobem domáhá svých práv a nároků vyplývajících z pracovněprávních vztahů.

§ 58 – 181 porušení: Zaměstnavatel nedoručil zaměstnanci písemné oznámení o zrušení pracovního poměru ve zkušební době zpravidla alespoň tři dny přede dnem, kdy má pracovní poměr skončit.

§ 36 – 176 porušení: Zaměstnavatelé nedodrželi povinnost provádět změnu obsahu pracovní smlouvy (sjednaných pracovních podmínek) písemně.

§ 236 – 150 porušení: Týká se podmínek, za kterých je možno uzavřít se zaměstnancem dohodu o provedení práce. Zaměstnavatelé se porušení dopouští tím, že v dohodě (písemném vyhotovení nebo písemném záznamu o ústně uzavřené dohodě) nevymezí pracovní úkol, sjednanou odměnu za jeho provedení a předpokládaný rozsah práce.

§ 109 – 139 porušení: Porušením je nesplnění povinnosti zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci dovolenou tak, aby skončila nejpozději do konce příštího kalendářního roku (v případech, kdy zaměstnanec nemohl vyčerpat dovolenou v kalendářním roce z naléhavých provozních důvodů nebo proto, že zaměstnavatel neurčil její čerpání nebo pro překážky v práci). Zaměstnavatelé dále neplní povinnost určit zaměstnanci, jehož pracovní poměr k němuž zaměstnavateli trval po celý kalendářní rok, čerpání alespoň čtyř týdnů dovolené v kalendářním roce (má-li na ně nárok).

§ 38 – 134 porušení: Ustanovení zaměstnavatelé porušují jednak nesplněním podmínky podle odst. 1 tím, že zaměstnavatelé vysílají zaměstnance na pracovní cestu, ačkoliv možnost vyslání na pracovní cestu po dobu nezbytné potřeby v pracovní smlouvě se zaměstnancem nesjednal. Jiné časté porušení spočívá v nedodržení podmínek dočasného přidělení zaměstnance k jiné právnické nebo fyzické osobě.

§ 31 – 127 porušení: Není splněna podmínka písemného sjednání zkušební doby, příp. tím, že zkušební doba je, přes výslovný zákaz, dodatečně prodlužována.

§ 55 – 107 porušení: Zaměstnavatelé neprovádí okamžité zrušení pracovního poměru písemně. V okamžitém zrušení pracovního poměru skutkově nevymezují důvod a okamžité zrušení pracovního poměru není ve stanovené lhůtě doručeno druhému účastníkovi.

3. Zákon o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku

Pořadí počtu porušení za sledované období je prakticky shodné s rokem 2003. Celkový počet zjištěných porušení zákona o mzdě odpovídá srovnatelnému období roku 2003.

§ 14 – 811 porušení: Nejčastěji dochází k porušení zákona o mzdě tím, že zaměstnavatel, u něhož není uzavřena kolektivní smlouva nebo mzda není v kolektivní smlouvě sjednána, vyplácí zaměstnanci mzdu nižší než činí příslušný minimální mzdový tarif stanovený nařízením vlády.

§ 4 – 609 porušení: Zaměstnavatelé za vykonanou práci nevyplácí mzdu, mzda není sjednávána v pracovní smlouvě nebo jiné smlouvě nebo kolektivní smlouvě nebo zaměstnavatelé mzdu nevyplácí ve výši a za podmínek, které stanoví tento zákon nebo zákoník práce.

§ 10 – 611 porušení: Zaměstnavatelé porušovali ustanovení o splatnosti mzdy

- po vykonání práce, avšak nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém vznikl zaměstnanci nárok na mzdu nebo některou její složku,
- určení pravidelného termínu výplaty mzdy,
- zaměstnavatel nevyplatí zaměstnanci před nastoupením dovolené na zotavenou mzdu splatnou během dovolené,
- při skončení pracovního poměru nevyplatí zaměstnavatel zaměstnanci mzdu na jeho žádost v den skončení pracovního poměru.

§ 17 – 469 porušení: Zaměstnavatelé porušovali podmínky pro výpočet průměrného výdělku, a to

- zjištění průměrného výdělku z hrubé mzdy zúčtované zaměstnanci k výplatě v rozhodném období a z doby odpracované v tomto období,
- rozhodným obdobím není předchozí kalendářní čtvrtletí,
- není užíván pravděpodobný výdělek jestliže zaměstnanec v rozhodném období neodpracoval alespoň 22 dnů,
- není zvýšen průměrný výdělek na výši odpovídající minimální mzdě tehdy, jestliže je průměrný výdělek zaměstnance nižší než minimální mzda.

§ 5 – 325 porušení: Zaměstnavatelé neposkytovali za práci přesčas vedle mzdy příplatek ve výši nejméně 25% průměrného výdělku anebo náhradní volno v těch případech, kdy nebyla mzda sjednána v kolektivní nebo v pracovní smlouvě už s přihlédnutím k případné práci přesčas.

§ 6 – 242 porušení: Zaměstnavatelé neposkytli zaměstnancům za práci ve svátek náhradní volno v rozsahu práce konané ve svátek nebo příplatek k dosažené mzdě.

§ 7 – 221 porušení: Zaměstnavatelé nevyplácí zaměstnancům za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém prostředí a za práci v noci příplatek podle nařízení vlády nebo kolektivní smlouvy.

§ 11 – 213 porušení: Jsou porušována ustanovení o výplatě mzdy, a to

- mzda není vyplácena v pracovní době a na pracovišti, případně zaslána k výplatě zaměstnanci, který se nemůže dostavit k výplatě z vážných důvodů,
- při měsíčním vyúčtování není zaměstnanci vydán písemný doklad obsahující údaje o jednotlivých složkách mzdy a o provedených srážkách,
- není vyhověno žádosti zaměstnance poukázat učenou částku mzdy na účet u banky.

§ 18 – 184 porušení: K porušení může docházet tím, že

- není sjednána nebo stanovena mzda písemně před výkonem práce,
- zaměstnavatel předem neprojedná poskytování mzdy s příslušným odborovým orgánem (není-li mzda sjednána v pracovní nebo kolektivní smlouvě),
- zaměstnavatel neumožní zaměstnanci nahlížet do právních předpisů, které upravují poskytování mzdy nebo do vnitřního mzdového předpisu.

§ 12 – 113 porušení: Případy, kdy zaměstnavatel provádí srážky ze mzdy zaměstnance bez dohody o srážkách ze mzdy (s výjimkou srážek ze mzdy v zákoně taxativně vyjmenovaných, např. záloha na daň z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení a další srážky).

§ 4a – 97 porušení: Jednání zaměstnavatele, kdy není splněna podmínka, že poskytování mzdy musí být stejné pro muže a ženy, a dále jednání, kdy zaměstnavatel neposkytuje stejnou mzdu zaměstnancům, kteří vykonávají stejnou práci nebo práci stejné hodnoty.